

Finò

Fernand es meitadèr e viu dab la soa mair dens un maine deu Vasadés. Caçador coma ne son hèra dens lo país, qu'aimaré plan d'aver un can. Lo son amic d'enfança Martin, qui l'acompanha tot dimenge a la caça, li a conselhat de'n préner un pr'amor "...shens un can un cacineir ne hèi pas seriós !". Justament lo mèste deu ben li prepausa un canhòt que Fernand s'emprèssa d'adoptar, mès la mair qu'es luenh de partatjar lo son estrambòrd...

- *Veses, Mamà, **li hèses** paur.*

- *Tan melhor !... pòdes lo tornar d'on vien !"*

*Lo canhòt **pen lo cap**, se lèva e remuda **la coa**.*

- *Veses, Mamà, li plases, **se gausa a díser** Fernand.*

- *Mès non **que m'escarnís**... Veiràs que te li harèi passar l'enveja !"*

- *Anem **vesia**, ne hàciatz pas la maishanta, aquò ne vos va pas.*

- *Li avèvi totjorn dit a **aqueth aquí** que ne volèvi pas de can !*

- *Cercatz-li una assieta dab lèit.*

- *Cercatz se voletz !"*

***Aqueth aquí** obrís lo vaisherèir, davant Martin se sentiva coratge. Sa mair l'arrèsta e tira de darrèr los pichèirs una vielha assieta henuda. Los dus òmes se seitan per gaitar béver lo canhòt. Un jornau, enter lo vaisherèir e l'arrelòtge, **amassa los esclapòts**. Lo can a sa plaça per dromir, e son cuenh per minjar. Vesetz que las causas van viste. Cadun lo pren sus sos joelhs. Cau tanben li trobar un colier e un nom. Un nom pas coneishut... e lor i cau temps per passar en revista tots los cans deu país... Convienien de l'aperar "Finò". Fernand lo lèva dens sas mans. - E sabes Finò, seràs un can cacineir e pas una grana carronha sonque bon a dromir **au palhèir**, córrer las canhas, e **anar au cantèth**..." ... Arriba lo ser, la mair **rimona** encara mès balha egau un vielh tricòt traucat que guardavan per har lusir los mòbles. Fernand l'esten còsta la caisha de lenha e i cocha Finò. Per eth lo sòmi met pausa a vièner, un chic avant miejanueit, pensa encara au dreçatge deu can.*

*d'après **Claudi Bellòc***

Per retèner lo temps Gasconha 1983

a.

Vocabulari

1. **Li hèses paur** : tu lui fais peur, verbe hèser 3. **pen lo cap** : il penche la tête, verbe péner pendre, incliner; **la coa** : la queue 4. **se gausa a díser** : il se hasarde à dire; gausar : oser 5. **que m'escarnís** : il se moque de moi; escarnir : tourner en ridicule, contrefaire 6. **vesia** : voisine 7. **aqueth aquí** : celui-là 12. **amassa los esclapòts** : éponge les éclaboussures; amassar : ramasser 16. **palhèir** : meule de paille 17. **anar au cantèth** : aller (mendier) un quignon de pain 18. **rimona** : grommelle; verbe rimonar.

b. Practicar

Conjuga a las personas indicadas los vèrbs en caractèrs gras aus temps qu'estimas corrèctes (shau au subjunctiu)

1. Jo me **demandar** plan com jo li **hèser** paur ad aqueth canhòt, *eth* non m'**aver** pas jamei vist !...
2. Tu **voler** pas un can per escàs ? Lo vesin que te'n **conéisher** un qui eth t'**agradar** solide.
3. Janina **obrir** la pòrta au can entà que eth **anar** au casau har la cuenta.
4. Lo jorn de l'obertura *nosautes* **mancar** pas l'òra, e qu'**arribar** meilèu en avança.
5. Se vos **voler** i véder miélher, **caler** que vos **cambiar** de plaça.

6. *Eths* n'**acceptar** pas jamei d'aver un can a casa, dejà que lor **prusir** d'aver la mamet alavetz...

c. Comentar

- Presenta los personatges d'aquesta hèita. Qué pensas deu mestièr deu gojat ? Coneishes lo parçan on se debana ? Assaja de trobar perquè la mair n'es pas briga d'acòrd. Com se manifesta lo son maucontentèr ?
- De quau biais es sentida l'arribada deu canhòt en aqueth ostau ?
- Pòdes har valer ua experiéncia similara qu'as viscut personalament ?
- Per tu, de qué pòt servir un can ? Fàcia a la generalizacion deus lésers electronics e informatics los animaús domètges auràn enquèra la loa plaça au ras de l'òme ?

Aprestat pe Eric Astié